

En skør botaniker på afveje

Da Peter Olesen blev kandidat i botanik, kunne han ikke i sin vildeste fantasi have forestillet sig sit videre karriereforløb, hvor han bl.a. har haft stillingsbetegnelser som kemiker, ingeniør og forskningsdirektør i store spændende virksomheder. En af hans store forcer er at se sammenhænge, og så elsker han udfordringer

Af Katrine Meyn, km@techmedia.dk

Peter Olesen

1974:	Cand.scient. botanik, KU
1978:	Licentiat i botanik, KU
1978-83:	Ansæt på KU
1983:	Kemiker, De Danske Sukkerfabrikker
1986-91	
og 1993-98:	Adjungeret professor, KU
1987:	Forskningsleder, De Danske Sukkerfabrikker
1993:	Forskningsdirektør, Danisco Biotechnology
1994:	Forskningsdirektør, Sandoz Seeds
1996:	Forskningsdirektør, Copenhagen Pectin
2000:	Forskningsdirektør, Chr. Hansen
2001-:	Koncernforskningsdirektør, Chr. Hansen

Da Peter Olesen i 1974 blev kandidat i biologi, var det med speciale inden for botanisk cellebiologi. Dengang som nu var han fascineret af den spændende udfordring, der ligger i at kunne se og forstå, hvordan planteceller fungerer. I 1978 blev han licentiat på Københavns Universitet, og indtil 1983 fortsatte han med at forske på universitetet.

- En central del af min forskning var spørgsmålet om kommunikation mellem celler. Hvilke signaler sendes der mellem cellerne, og hvilke strukturer bærer den kommunikation? I starten af 80'erne blev det stadig mere klart, at svaret skulle hentes inden for molekylærbiologien.

- I disse år samarbejdede jeg med Forskningscenter Risø om at udvikle bioteknologiske metoder til målrettet udvikling af hele planter fra enkeltceller. Pga. den faglige viden jeg opbyggede, blev jeg i 1982 kontaktet af De Danske Sukkerfabrikker, der ønskede at udvikle nye plantesorter vha. bioteknologi. Arbejdet skulle udføres i et nyt laboratorium på Lolland, som jeg dog synes lød for isoleret fra universitetsmiljøet. Da de året efter i stedet tilbød mig det samme job, men i København, kunne jeg ikke sige nej, fortæller Peter Olesen, koncernforskningsdirektør i Chr. Hansen.

Den Roundup-resistente sukkerroe

Peter Olesen startede på sukkerfabrikkerne i 1983. Han fik en generel stillingsbetegnelse som kemiker, selv om han, som han selv udtrykker det, var en skør botaniker på afveje.

- Dengang kunne man nedbryde en sukkerroeplante i enkeltceller og med besvær dyrke den i kultur. Vi havde brug for at kunne indsætte gener og for at afdække hvilke forhold, der er nødvendige for at få cellerne til at regenerere til hele planter. Det blev hurtigt klart, at der skulle opbygges en masse tværfaglig viden, og det var naturligt, at det var mig, der fokuserede på at få skabt samarbejdsprojekter med universiteter og kontraktforskningsinstitutter på engelske, tyske, franske og amerikanske universiteter. Samtidig var jeg involveret i seje forhandlinger med Monsanto, der havde fundet et gen, der, når det udtrykkes i planter, kan tolerere det virksomme stof i Roundup - glyphosat. Monsanto havde patentrettighederne på genet, men det lykkedes at få tilladelse til at benytte det i et kommercielt samarbejde.

- Jeg brugte også en del tid på at få skabt synlighed for sukkerfabrikkerne og projekterne inden for EU-Kommissionen. Det lykkedes at få en del tilskud til vores forskning. Det gjorde, at vores gruppe voksede støt. Det var spændende og meget lærerigt at få noget til at vokse.

- De første prototyper af sukkerroen var klar omkring 1989-90. I mellemtiden var jeg blevet afdelingsingeniør, og i 1989 blev jeg forskningsleder – og Sukkerfabrikkerne var blevet til Danisco.

Kunsten at formidle er essentiel

I 1986 blev Peter Olesen som en af de første udnævnt til adjungeret professor ved Københavns Universitet i 5 år – og genudnævnt 1993-98. Man ønskede at tilknytte erhvervsfolk med en stærk videnskabelig profil til universitetet som bl.a. projektrådgiver og vejleder for speciale- og ph.d.-studerende. På den måde havde han også fingeren på pulsen mht., hvor der var gode kandidater og spændende projekter.

I 1987 blev han udnævnt til forskningsleder for Biokemisk Laboratorium, i 1991 R&D direktør og i 1993 blev han forskningsdirektør i Danisco Biotechnology.

- Det job var lige mig. For mig er det essentielt at se interaktionen, se sammenhænge og få noget til at ske. Gerne sammen med mennesker, selv om jeg af natur er introvert, fortæller Peter Olesen.

- Den Roundup-resistente sukkerroe er et af de bedste produkter, der nogen sinde er udviklet set ud fra et teknisk synspunkt. Roundup er ud fra enhver betragtning det mest miljøvenlige sprøjtemiddel på markedet. Det lykkedes på trods af, at roerne oprindeligt slet ikke tålte det. Blev roen dyrket i

dag, kunne man alene i Danmark spare mere end 70 tons sprøjtemidler om året – og vel at mærke af den mest uønskede slags.

- At sukkerroen aldrig kom i produktion skyldtes, at vi ikke var i stand til at fortælle åbent nok om det nye produkt. Vi forstod ikke at sælge budskabet om miljøvenlighed – skal man sælge det, skal forbrugeren helt klart forstå fordelene og vigtigheden – inkl. de negative sider af de tre sprøjtemidler, der i dag bruges for at opretholde en rentabel sukkerroeproduktion. Det lærte mig, at ny teknologi og nye produkter er en farlig cocktail. Man skal kommunikere og kommunikere. Dialogen skal være åben og køre hele tiden, siger Peter Olesen.

Et udenlandsk biotek-eventyr

Da Peter Olesen fik tilbudt jobbet som forskningsdirektør for det internationale firma Sandoz Seeds, sagde han efter lidt betænkningstid ja. Han var nu i midten af 40'erne og kendt som »mr. plantebiotek«, og hvis han ville noget i international sammenhæng, var det nu.

- Min ny arbejdsplads lå i Toulouse. Sandoz Seeds bestod af to amerikanske firmaer, et fransk og et hollandsk, og »førerbunken« lå i Basel. Mit job var at koordinere forskning og udvikling i de fire firmaer. Det var en spændende tid præget af brydningen mellem klassisk planteforædling og bioteknologi. Mit job var at vurdere, hvilke teknologier vi skulle satse på, og hvilke samarbejder vi skulle indgå med hvilke forskningsinstitutioner og universiteter, og endelig hvilke produkter, vi skulle sikre os rettigheder og patenter for.

- Det var udfordrende at sidde med det faglige ansvar og samtidig være medlem af direktionen og skulle interagere med ejerne i Basel. I sådan en stor koncern er det de benhårde økonomiske realiteter, der styrer beslutningerne. Det var en hektisk tid præget af meget rejseaktivitet. Det var interessant at opleve de regionale og nationale forskelle og lære, hvordan man som leder håndterer folk med vidt forskellig baggrund og vidt forskellige agendaer (selv om de arbejder med det samme område), fortæller han.

De to år i Frankrig blev også en privat brydningstid for Peter Olesen, hvor han blev skilt og gift igen. Da Sandoz Seeds' hovedkvarter skulle flyttes til Basel, hvor det nærmest er umuligt for medfølgende hustruer at finde job, besluttede han sig for at finde nye udfordringer i Danmark.

Et kedeligt intermezzo

I 1996 vendte Peter Olesen hjem til Danmark til et job som forskningsdirektør i Copenhagen Pectin, som var ejet af den amerikanske Hercules koncern. De næste fire år blev desværre noget af et kedeligt intermezzo i et stort multinationalt firma på vej ned ad bakke. Det overordnede politiske spil mellem mellemledere og ledere fyldte meget. Moderselskabet blev ved med at købe og sælge virksomheder og desværre også med at tabe penge. Derfor kom der også hele tiden nye sparekrav.

- Ønsket om at lede en ingrediensvirksomhed som en kemikalievirksomhed udviklede sig til en ren dødsspiral. Det gav nogle slemme gnister, og der blev skiftet meget ud, jeg havde seks chefer i løbet af de fire år, fortæller Peter Olesen og fortsætter:

- Der var ikke nogen fremtid i det job, og til sidst satte jeg mig ned og sagde: - P. Olesen du har 10-14 aktive år tilbage - vil du sidde her og have ondt i maven og være dødsbobestyrer? NEJ, det er livet for kort til.

Fængende visioner

- Jeg havde i flere år haft et godt øje til ingrediensfirmaet Chr. Hansen. Det er en fagligt meget spændende virksomhed, og jeg forstod og værdsatte deres værdier. Jeg henvendte mig til adm. direktør Erik Sørensen, og efter en frokost blev vi enige om, at vi passede godt sammen. Jeg blev forskningsdirektør for en af

divisionerne, og det første år gik alt galt i firmaet. Der var store problemer med integration og styring af mange opkøbte virksomheder og produktområder. Ved en omfattende omstrukturering i 2001 blev jeg koncernforskningsdirektør. Efterfølgende har Chr. Hansen gennemført en imponerende turn around, hvilket vi i direktionen er stolte af.

- Det der tiltrækker mig ved Chr. Hansen er, at man har meldt klart ud. Vi tror på ny teknologi og herunder genteknologi som en afgørende faktor for udvikling af nye og sundere produkter. Samtidig er det et firma, der i både direktion og bestyrelse tror på effekten af forskning og udvikling, hvilket er en kombination, der gør, at jeg stortrives på min arbejdsplads. Det er da også det mest spændende job, jeg nogensinde har haft, siger han.

Chr. Hansen producerer ingredienser til fem industrier: mejeri, forarbejdet kød, konfektur- og drikkevarer og human/animal health (typisk kosttilskud og fodertilskud). Firmaet har fem produktgrupper enzymer, kulturer, farver, smagsstoffer og probiotiske kulturer (helseprodukter). Peter Olesens job var bl.a. at sikre en R&D profil til styrkelse af fællesnævneren for produkterne – som er udtrykt i firmaets meget stærke vision: sundhed og sikkerhed.

- Vi vil udvikle ingredienser, der har dobbeltfunktionalitet. Dvs. vi vil prioritere nye produkter, der ud over en specifik egenskab (smag, farve, tekstur, pH etc.) giver et positivt sundhedsmæssigt bidrag til de mennesker, der spiser det. Det gælder f.eks. de probiotiske bakterie-produkter, vi alle kender i yoghurt og mavestabiliserende kosttilskud.

Prioriteringen er nye helseprodukter baseret på kulturer. En række af vores kulturer holder hygiejnen i orden. De hæmmer de patogene bakterier og forrådnelsesbakterier. De renfremstilles og sælges som biobeskyttende kulturer. Af spændende produkter er der mange - bl.a.:

- Foder iblandet probiotiske bakterier. Det giver dyrene en sund tarmflora, så de ikke påvirkes af stressede forhold.

- Et af disse spændende produkt indeholder bl.a. to Bacillus-arter, der, når de blandes med svinefoder, bevirker, at der ikke skal bruges antibiotiske vækstoffremmere. Samtidig bliver dyrene sundere og har større kødtilvækst. De får et sundt tarmsystem, der fungerer. Chr. Hansen er de første, der har mikrobiologisk fodertilskud registeret i EU. Det er godkendt til smågrise og skal nu godkendes til søer, kalve og kalkuner.

- Til kyllingeindustrien har man også et spændende produkt. Fra en sund kylling har man isoleret tarmfloraen og formuleret den op som en repetitiv dyrkningsbar flora - ikke bare en kultur. Det er lykkedes, at få alle de toneangivende arter med i floraen. Ideen er, at i det øjeblik kyllingen kommer ud af ægget og stadig ikke har nogen tarmflora, så får den et sprøjt af kulturen og har dermed en sund tarmflora uden salmonella-bakterier osv. Produktet er endnu ikke færdigtestet i USA, men virker meget lovende.

Vigtig med seriøs dialog

- Som ingrediensvirksomhed er vi slet ikke kendt af forbrugeren – ingen kan se vort navn på et produkt i indkøbskurven. I de sidste par år har vi derfor gjort meget ud af at fortælle så mange som muligt om firmaet og vores produkter. Hvis vi vil have samfundet til at erkende, at vi kan lave noget nyt og spændende med en ny teknologi, skal de have kendskab til os. Jeg har i løbet af de sidste 1½ år forsøgt at komme til orde, hvor jeg kan, vha. artikler og foredrag. Med budskabet om at vi har en teknisk revolution - genomics, der har givet os en ny måde at udvikle teknologier på. Vi kan se på sundhedseffekten af en given fødevarerkomponent holistisk og ikke blot ud fra enkeltkomponenter. Det giver utrolig mange og spændende muligheder for en virksomhed som os, siger Peter Olesen. Og man har en sikker fornemmelse af, at de næste mange år nok skal blive spændende.